

Egyetemi élet

A helyes úton (Zágrebi levél 1935 január hó)

A zágrebi magyar egyetemisták kultúregyesületének ujonnan megválasztott vezetősége mostanában hozta tagjai tudomására a klubb ezidei munkaprogramját a választmány által összeállított vázlatos tervezetben. A kultúr-munka tervezetet csendes lelkesedés és bizakodó hangulat fogadta. Az a benyomásunk, hogy az új választmány feladatának tudatában volt a beosztásnál és megfontoltan mérlegelte a lehetőségeket, a szükségességet, munkáigényeket és teret, valamint az erőket. Ovatos, de határozott kézzel váltogatta össze a programpontokat. A helyes kezdeményezés e biztos felismerése és a munka okos megválogatása biztató kilátásokat ígér. A kultúr-munkát, amit talán helyesebben nevezhetnénk egyesületi munka néven, nagyjában így osztályozta: tudományos előadások, felolvasások, amiket egyes klubbtagek vagy klubbon kívül álló személyek tartanak (például tanárok, orvosok), kultúrestek a meglevő felújítandó és alakítandó szekciók munkája (pl. orvos, jogász, gazdász, zeneszekció), könyvtár működése, fejlesztése és a hetente tartandó baráti összejövetel. (Érdemesnek tartom itt megjegyezni: helyén való indítvány volt, hogy a baráti összejövetelel aktuális intézkedésekkel és lelkiismeretességgel emeljük akadémiai magaslatra a valódi, komoly problémáink megtárgyalására alkalmasnak). Továbbá megállapította, hogy minden téren annak a munkának folytatására van szükség, amit az első esztendőkből széles alapokon ugyan, de a kezdeti nehézségekkel közve és a kialakuló irányt keresve bizonytalanul mértékletes tempóban fejtettünk ki. Az új választmány úgy látszik szerencsés érzékkel és öntudatos lépéssel látott

neki a munkálkodásnak. A helyes és nem terhes eszköz, az egyesületi munka, biztos alapot és reményt nyújt mind a közelebbi mind a távolabbi (ideális) céljaink elérésére, melyek a következők lehetnek: egymás megismerése, egységesítés, föltétlen helyes és a jövő társadalmi életre irányadó eszmék, elvek leszögezése az egyesületben és később az egység és öntudatosság biztos érvényesítése a felépített társadalomban. Itt a munka helyes megoldása abban a találó megállapításban domborodik ki, hogy klubbéltre, működésre szükség van és azt makszimális képességig ki is kell fejleszteni de csak addig és azon a területen amíg és ahol nem kereszteződik a tulajdonképeni ügynevezett elemi kötelességeinkkel (egyetemi tanulmányok) és azt nem nehezíti, terheli, ellenkezőleg, fokozza a lendületet a tanulásban s ahol elakadás vagy indulási nehézségek vannak segít, buzdít és munkára készítet. Így alakul ki a haladó, munkás s egységesítő szellem, mely frissítőleg hat az egyénre s építi, felemeli a közösséget. Említettem, hogy a kultúr-munka csak eszköz. Itt az ideje, hogy mi is reáli-an gondolkozzunk s a valódi, ha mindjárt távolinak is látszó célok értékelését és tisztelését megtanuljuk. Előadásaink tudományosságát minden erőnk latba vetésével se emelhetjük, hogy úgymondjam profeszori magaslatra, diszkusszióink az akadémiai nivót nehezen múlhatnak felül, zenekarunk sose lesz filharmóniai, énekkarunk se acélhangdalárda. Az egyetemi polgárnak sincs s hozzá mellékfoglalkozásra egyetemes felkészültsége. De erre nincs is szükség. Nem a világnak produkáljuk magunkat, legalább is ebben a formában nem. Ellenben nagyon is szükségünk van magunkra utaltságunkban

azokra a lelkiőrökre, amiket a köztárogatás, összefogás, egyetértés tudata felébreszt és kifejleszt bennünk. Ennek a sokat vitatott és keresett kultúrunkának tehát csak annyiban van létjogosultsága, amennyiben megteremti és kifejlesztzi egységes és becsületes életelveinket illetőleg klubbszellemünket mondhatnám ideológiánkat. Hogy az egyesületi munka ilyen irányban végezze el a feladatát ez a gondolat vezette és ez a szellem hatotta át a választmányt a munkaprogram összeválogatásánál és a baráti összejövetelt

a tervezet tudomásul vételénél, amikor a beográdi egyetemi klubbal (Bólyai Farkas) továbbra is fenn akarja tartani az együttműködést, továbbá be kíván kapcsolódni az egyetlen ifjúsági és akcióképes folyóirat a „Híd” munkájába, ezáltal közelebb hozni — nagyon helyesen — és láthatóvá tenni a klub munkafrontját a nagyközönség számára. Reméljük, hogy minden tag átérzi a program jelentőségét, átveszi a vezetőség üdvös gondolatát s a cselekvő idők sürgető szavát megértve bekapcsolódik az aktív klubbi életbe.

Lamarck — Darwin

A „Híd” multévi 7. számának 3. oldalán — ahol Fehér Vince kulturális helyzetünket méri fel — így ír: „Természettudományilag is elég képzetlenek vagyunk. Még a természettudományok régebben elért eredményei is ismeretlen ifjúságunk széles rétegei előtt . . .”

Ezért határoztam el magam, hogy boncolgatni fogom a bennünket — embereket — legjobban érdeklő kérdést, kérdést, amely már valószínűleg a gondolkodni kezdő ember első megjelenésétől napjainkig oly heves és oly indulatossgal telt vitákat eredményez az egyszerű — a laikus — embertől fel az egyetemi katedráig.

A kérdést: Kik vagyunk és honnan jöttünk.

Két nézet áll itt egymással szemben: a teremtés és a fejlődés felfogása.

Én az utóbbival szándékozom a jugoszláviai magyar fiatalságot — e helyről — nagy vonásokban tájékoztatni. Hogy ezt megtehessem két nevet választottam ki, amely két nevet címül is használlok fel, kiemelni szándékozva ezzel azt, hogy ez a két név az a pillér, amelyre épült ívén át jutott a gondolkodó ember a mult délibábos bizonytalanság talajjáról a természettu-

dományos biztonság mai hegycsúcsára.

Történelmi átpillantás e két lángelme életrajzára és munkásságára, elegendő kell, hogy legyen az itt élő kisebbségi magyar fiataloknak arra, hogy vágy ébredjen bennük a tudományos gondolkodásra, a komoly tanulásra, hogy eljutva a természettudományos világszemlélet magaslatára, széles látókörrrel — mint faktor — vethesse bele magát emberi mivoltunkat elismerő gazdasági, kulturális és politikai életünket biztosító törekvések irányításába.

Ez a két név: Lamarck és Darwin.

Lássuk először Lamarckot.

1744. augusztus 1-én a franciaországi Bareutin-ben született. Apja Pierre de Monet bárója, lovag Lamarck. A szerény anyagi viszonyok között élő báró 11-ik gyermekét Jeant, a papi pályára szánta s ezért az amensí jezsuita kolostorba helyezte el, ahonnan 1760-ban — apja halála után azonnal — kilépett, mert a klerikális nevelés elviselhetetlen teherként nehezedett rája s belépett a Westfalai francia hadseregbe, ahol különben már egyik fivére is szolgált. A Lippstádt melletti ütökzetben a 17 éves Jean annyira kitüntette magát, hogy azonnal tiszté lépett